

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

KANSAINVÄLISYYS- OSAAMISEN KEHITTÄMINEN KORKEAKOULUTUKSESSA

Sisällys

1	Johdanto	3
2	Taustaa kansainvälisyysosaamiselle korkeakoulutuksessa	4
3	Tavoitteet ja arviointikysymykset	9
4	Käytetyt aineistot ja menetelmät	11
5	Tulokset	18
	5.1 Opiskelijoiden käsitykset opintojen kansainvälisyydestä olivat moninaisia	19
	5.2 Opettajien käsitykset opetuksen kansainvälisyydestä olivat myönteisiä	38
	5.3 Korkeakoulujen kansainvälinen yhteistyö korkeakoulu-pedagogiikassa toteutuu verkostoissa ja hankkeissa	59
6	Keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuositukset	62
	Lähteet	68

Tiivistelmät 3:2024

TEKIJÄT Mira Huusko & Niina Nurkka

JULKAISIJA Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

KANSIKUVA Shutterstock

KUVAT Pixabay, Shutterstock & Unplash

TAITTO PunaMusta Oy

ISBN 978-952-206-876-7 pdf

ISSN 2669-8811 (verkkojulkaisu)

© Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

1 Johdanto

Tämän julkaisun tavoitteena on kuvailla, millaisia kansainvälistymismahdollisuuksia on suomalaisissa korkeakouluissa opiskelevilla ja opettavilla sekä antaa kehittämissuosituksia kansainvälisyysosaamisen kehittämiseen korkeakouluissa. Julkaisussa keskitytään opiskelijoiden, opetushenkilöstön, pedagogisten johtajien ja korkeakoulujen näkökulmiin kansainvälisyydestä ja kansainvälisyysosaamisen kehittämisestä. Opiskelijoiden kantoja on selvitetty aiemmin esimerkiksi Eurostudent-selvityksissä (ks. OKM 2024), mutta opetushenkilöstön suhdetta opetuksen kansainvälisyyteen ei ole niinkään selvitetty.

Julkaisu perustuu vuosina 2022–2023 toteutetun Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) määrällisiin ja laadullisiin aineistoihin. Alkuperäinen arviointiraportti julkaistiin elokuussa 2023. Kansainvälisten opiskelijoiden kokemuksia on tarkasteltu erikseen auditointien opiskelijatyöpaja-aineistojen ja auditointiraporttien pohjalta (Nordblad & Huusko 2023).

Tämän julkaisun alustavia kehittämissuosituksia esiteltiin Korkeakoulujen kansainvälisten asioiden kevätpäivillä Seinäjoella toukokuussa 2024. Samalla kerättiin lisäaineistoa lopullisten kehittämissuosistusten laatimiseksi. Osa kehittämissuosituksista on esitetty alkuperäisessä arviointiraportissa (Toom ym. 2023, 195) ja osa on muodostettu aineiston tarkemman analyysin ja Korkeakoulujen kansainvälisten asioiden kevätpäivien työpajaan osallistuneiden palautteiden pohjalta.

2 Taustaa kansainvälisyysosaamiselle korkeakoulutuksessa

Kansainvälisyysosaaminen on yksi korkeakoulutuksessa tavoiteltavista yleisistä valmiuksista. Korkeakoulujen opetussuunnitelmien osaamistavoitteissa kansainvälisyysosaaminen liitetään usein monikulttuurisuusosaamiseen. (Huusko & Pyykkö 2021, 242.)

Korkeakoulutuksen tuottama kansainvälisyysosaaminen kaipaa kuitenkin selkeää yhteistä ymmärrystä ja määrittelyä (esim. Huusko & Pyykkö 2020). Kansainvälisyysosaamisella tarkoitetaan ymmärrystä erilaisista kulttuureista ja toimintatavoista sekä monipuolista kielitaitoa (Kelhä 2023). Kansainvälisyysosaamisella on havaittu olevan yhteys yleisiin työelämävalmiuksiin, kuten uteliaisuuteen, tuottavuuteen ja kykyyn toimia uusissa tilanteissa (Demos Helsinki 2013).

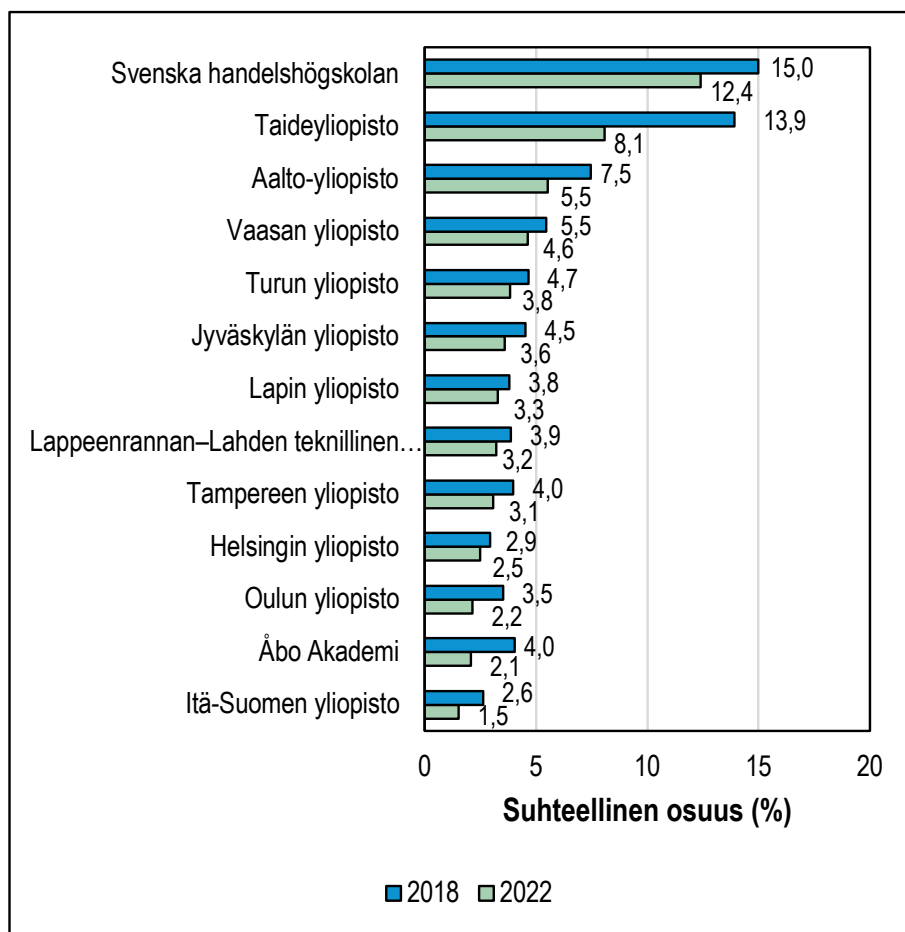
Tässä julkaisussa käytetty käsite kotikansainvälisyys tarkoittaa kansainvälistymistä kotimaassa. Kotikansainvälisyys voi sisältää monenlaista toimintaa, kuten kansainvälisten tapahtumien järjestämistä ja tapahtumiin osallistumista, ulkomaisten opiskelijoiden tuutoreina toimimista, maahanmuuttajaopiskelijoihin tutustumista, kielten opiskelua ja vieraisiin kulttuureihin perehtymistä. Osassa korkeakouluja opetussuunnitelmissa on oma paikka ja tila myös kansainväliselle liikkuvuusjaksolle (ns. mobility window).

Karvi toteutti vuosina 2018–2020 neljän korkeakoulutuksen koulutusalan arvioinnit: humanistisen alan, kauppatieteiden ja liiketalouden, tekniikan sekä yhteiskuntatieteellisen alan arvioinnit. Arvioinneissa yhtenä osa-alueena oli, miten kansainvälisyys näkyy koulutusosalalla ja koulutusohjelmissa. Koulutusala-arviointien tiivistelmän (Pyykkö, Kivistö ym. 2020, 22) mukaan kansainvälisyys oli selkeimmin integroitu yliopistojen kauppatieteelliseen koulutukseen. Humanistisen alan korkeakoulutuksen arvioinnin mukaan opintojen kansainvälisyys pohjautui pitkälti opiskelijoiden oma-aloitteisuuteen ja omiin valintoihin (Pyykkö, Tolonen ym. 2020, 128).

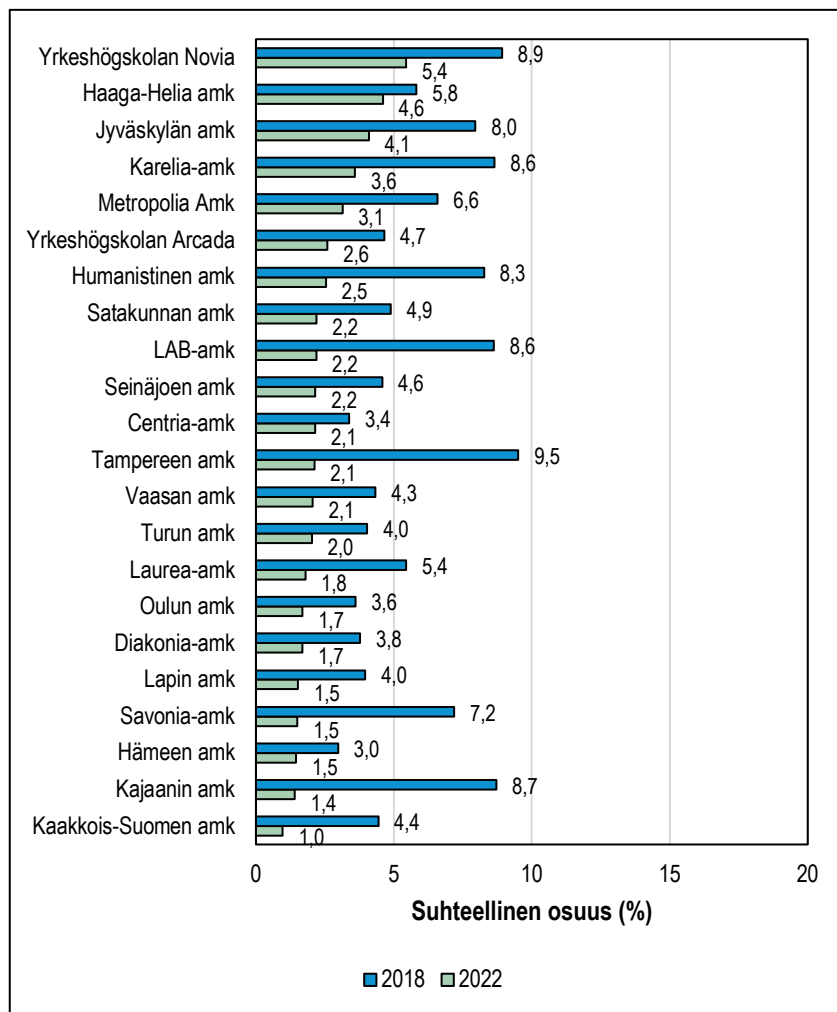
Kansainvälisyysosaaminen oli mukana myös myöhemmin toteutetuissa koulutusala-arvioinneissa. Sosiaali- ja terveysalan tutkinto-ohjelmien oleelliset kansainvälistymisen muodot olivat opetushenkilökunnalle tarjotut mahdollisuudet kansainvälistymiseen ja siihen liittyvä koulutus, opiskelijoiden tutkinto-ohjelmasta saamat valmiudet toimia monikulttuurisissa ympäristöissä, opiskelijoiden kannustaminen vieraiden kielten opiskeluun sekä kansainvälisyyden näkyminen tutkinto-ohjelman sisällöissä (Konkola ym. 2021, 58).

Oikeustieteen alan arvioinnin (Mähönen ym. 2021) mukaan kansainvälisyys oli otettu osamistavoitteissa huomioon, ja alan tutkinto-ohjelmiin sisältyy lukuisia kansainvälisyyttä edistäviä piirteitä. Kansainvälinen opiskelijavaihto oli suhteellisen yleistä oikeustieteen alan opiskelijoiden keskuudessa. Englanninkielisten opintojaksojen tarjontaa on oikeusnotaarin tutkinto-ohjelmissa jonkin verran ja oikeustieteen maistereiden tutkinto-ohjelmissa runsaasti. (Mähönen ym. 2021, 100.)

Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen tilastoissa (2024) korkeakoulutuksen kansainvälisyyttä kuvataan muun muassa ulkomaalaisten opiskelijoiden opiskelija- ja tutkintomäärinä sekä opiskelijoiden ja henkilöstön kansainvälisenä liikkuvuutena. Kuvioissa 1 ja 2 esitetään korkeakouluittain vuosina 2018 ja 2022 Suomesta kansainväliseen vaihtoon lähteneiden opiskelijoiden osuus kaikista kyseisen korkeakoulun opiskelijoista esimerkkinä opiskelijoiden kansainvälisten valmiuksien hankkimiskeinosta. Kuvioista nähdään, että Suomessa opiskelevien opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus ulkomaalaisiin korkeakouluihin on vähentynyt verrattuna neljän vuoden takaisin määriin. Tähän lienee syynä pitkään jatkunut koronapandemia ja sen seuraukset, digitaalisten yhteyksien ja verkko-opiskelumahdollisuuksien parantuminen, matkustamisen vähentäminen ekologisten syiden takia sekä opiskelijoiden tiukentunut taloudellinen tilanne ja perhesyyt.

KUVIO 1. Kansainväliseen vaihtoon lähteneiden opiskelijoiden suhteellinen osuus (%) kaikista kyseisen yliopiston opiskelijoista vuosina 2018 ja 2022 (Vipunen 2024)

KUVIO 2. Kansainväliseen vaihtoon lähteneiden opiskelijoiden suhteellinen osuus (%) kaikista kyseisen ammattikorkeakoulun opiskelijoista vuosina 2018 ja 2022 (Vipunen 2024)

3 Tavoitteet ja arviointikysymykset

Tämän julkaisun tavoitteena on kuvata suomalaisten korkeakoulujen opiskelijoiden ja henkilöstön kokemuksia kansainvälisyydestä sekä korkeakoulujen korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä. Aineisto on kerätty Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin (Toom ym. 2023) yhteydessä, mikä on ohjannut myös kysymyksenasettelua. Aineistojen pohjalta tarkasteltavat arviointikysymykset ovat:

- Millaisia näkemyksiä opiskelijoilla on kansainvälistymismahdollisuuksistaan korkeakouluissa?
- Millaista opetukseen liittyvää kansainvälistä toimintaa korkeakoulujen opetushenkilöstö tekee?
- Millaista korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä korkeakoulut tekevät?

Tulosluvuissa opiskelijoiden ja henkilökunnan kokemuksia tarkastellaan korkeakoulusektoreittain.

4 Käytetyt aineistot ja menetelmät

Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin tiedonkeruuseen osallistuivat

 14
yliopistoa

 7 506
opiskelijaa

 22
ammattikorkea-
koulua

 3 064
opettajaa

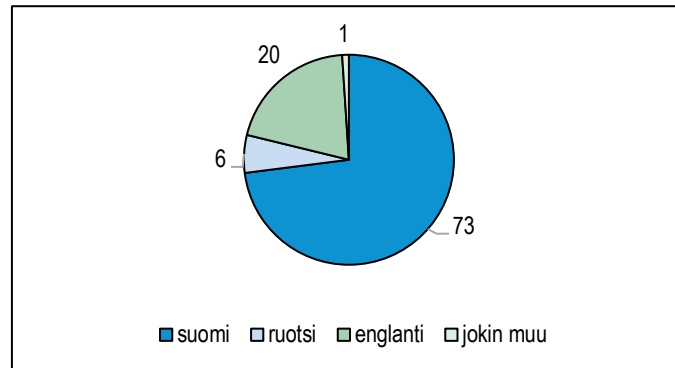
 370
pedagogista johtajaa

KUVIO 3. Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arvioinnin tiedonkeruuseen osallistuneet

Opiskelijakyselyyn vastasi 7 506 opiskelijaa

Korkeakouluopiskelijoiden kyselyaineisto kerättiin syys-lokakuussa 2022 osana Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arviointia (Toom ym. 2023, 48). Opiskelijakyselyyn saatiin yhteensä 7 506 vastausta. Kaikista opiskelijakyselyyn vastanneista 55 prosenttia opiskeli yliopistossa (n = 4 125) ja 45 prosenttia ammattikorkeakoulussa (n = 3 394). Opiskelijakyselyyn vastanneista 84 prosenttia (n = 6 324) vastasi suomenkieliseen kyselyyn, kymmenen prosenttia (n = 741) englanninkieliseen kyselyyn ja kuusi prosenttia (n = 452) ruotsinkieliseen kyselyyn. (Toom ym. 2023, 50.)

Opiskelijakyselyyn vastanneiden tutkinnon pääasiallinen kieli oli 73 prosentilla vastaajista suomi, 20 prosentilla englanti, kuudella prosentilla ruotsi ja yhdellä prosentilla jokin muu kieli (ks. kuvio 4, Toom ym. 2023, 50.)

KUVIO 4. Opiskelijakyselyyn vastanneiden tutkinnon pääasiallinen kieli (osuus vastanneista, %) (n = 7 497)

Vastanneista ammattikorkeakouluopiskelijoista 83 prosenttia ja 65 prosenttia yliopisto-opiskelijoista opiskeli pääasiassa suomen kielellä toteutettavissa tutkinto-ohjelmissa. Molemmilla korkeakoulusektoreilla kuusi prosenttia opiskeli ruotsin kielellä. 11 prosenttia ammattikorkeakoulujen ja 28 prosenttia yliopistojen vastaajista opiskeli pääasiassa englanniksi.

Yliopistoissa opiskeli jollain muulla kielellä kuin kotimaisilla kielillä tai englanniksi kaksi prosenttia vastanneista opiskelijoista. Muilla kielillä opiskelevat olivat pääasiassa humanististen tiedekuntien kielten opiskelijoita. Ammattikorkeakouluissa muilla kielillä vastasi opiskelevansa vain 7 opiskelijaa eli 0,2 prosenttia.

Opiskelijakyselyyn tuli vastauksia kaikilta koulutusaloilta. 20 prosenttia kaikista vastaajista oli tekniikan alalta. Toiseksi eniten vastaajia oli kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alalta (17 %) ja kolmanneksi eniten terveys- ja hyvinvointialalta (14 %). (Toom ym. 2023, 52.) Viipusen (2024) mukaan kaikista suomalaisissa korkeakouluissa opiskelevista on eniten tekniikan alan opiskelijoita ja toiseksi eniten terveys- ja hyvinvointialan opiskelijoita (ks. myös Kalenius ym. 2024, 16-17).

Kaikista opiskelijakyselyn vastaajista naisia oli 67 prosenttia ja miehiä 29 prosenttia. Loput vastaajat (4 %) olivat muuta sukupuolta tai he eivät halunneet kertoa sukupuoltaan. 71 prosenttia ammattikorkeakoulujen ja 63 prosenttia yliopistojen kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli naisia. (Toom ym. 2023, 53.)

Opiskelijakyselyn kysymyksiin opintojen aikaisesta kansainvälisestä verkostoitumisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä vastasi yhteensä 7 425–7 443 opiskelijaa kysymyksestä riippuen. Kysymyksiin vastanneista 4 048–4 057 vastaajaa opiskeli yliopistossa ja 3 332–3 343 ammattikorkeakoulussa.

Opiskelijoilta kysyttiin kyselyn lopussa avoimena kysymyksenä, mikä on tärkein asia, mitä pitäisi kehittää korkeakouluopiskelussa ja -koulutuksessa. Opiskelijoiden vastaukset (4 852 avointa vastausta) sisälsivät paljon kehittämisideoita, joista tähän julkaisuun on otettu kansainvälisyyteen ja kansainvälisyysosaamiseen liittyviä suoria lainauksia. Laadullista aineistoa ei analysoitu tarkemmin tätä julkaisua varten.

Opettajakyselyyn vastasi 3 064 korkeakouluopettajaa

Korkeakouluopettajien kyselyaineisto on kerättiin syys-lokakuussa 2022 osana myös Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arviointia (Toom ym. 2023, 48). Opettajakyselyn vastaajamääräksi tuli 3 064 vastaajaa. Vastaajista 88 prosenttia opetti, mutta ei toiminut yksikkönsä opetuksesta vastaavana johtajana, 10 prosenttia opetti sekä toimi yksikkönsä vastaavana johtajana ja kaksi prosenttia toimi yksikkönsä vastaavana johtajana, mutta ei opettanut. 88 prosenttia opettajakyselyyn (n = 2 700) vastanneista vastasi suomenkieliseen kyselyyn, seitsemän prosenttia (n = 215) englanninkieliseen kyselyyn ja viisi prosenttia (n = 150) ruotsinkieliseen kyselyyn. (Toom ym. 2023, 57.)

Opettajakyselyyn vastanneista 57 prosenttia työskenteli yliopistoissa (n = 1 748) ja 43 prosenttia ammattikorkeakouluissa (n = 1 316). Kaikista kyselyyn vastanneista naisia oli 58 prosenttia ja miehiä 37 prosenttia. Loput vastaajat olivat muunsukupuolisia tai eivät halunneet kertoa sukupuoltaan. 62 prosenttia ammattikorkeakoulujen vastaajista ja 54 prosenttia yliopistojen vastaajista oli naisia. Opettajakyselyyn vastaajia oli eniten tekniikan alalta (15 %), toiseksi eniten terveys- ja hyvinvointialalta (14 %) ja kolmanneksi eniten kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alalta (13 %). (Toom ym. 2023, 59.)

Opettajakyselyn kysymyksiin opetuksen kansainvälisyydestä vastasi yhteensä 2 935–2 958 opettajaa vaihdellen kysymyksen mukaan. Kysymyksiin vastanneista 1 677–1 703 vastaajaa oli yliopistoista ja 1 242–1 251 ammattikorkeakouluista.

Opettajakyselyn loppuosassa vastaajilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, mikä on heidän mielestään tärkein asia, mitä pitäisi kehittää korkeakoulupedagogiikassa. Opetushenkilöstön vastaukset (1 859 avointa vastausta) sisälsivät erilaisia kehittämisideoita, joista tähän julkaisuun on otettu kansainvälisyyteen ja kansainvälisyysosaamiseen liittyviä suoria laimauksia. Laadullisia aineistoja ei analysoitu syvällisemmin tätä julkaisua varten.

Pedagogisisille johtajille suunnattuihin kysymyksiin vastasi 370 pedagogista johtajaa

Korkeakoulujen pedagogisten johtajien kyselyaineisto kerättiin syys-lokakuussa 2022 osana opettajakyselyä. Pedagogisen johtamisen kyselyyn vastasi 370 henkilöä, joista 264 työskenteli yliopistoissa ja 106 ammattikorkeakouluissa. (Toom ym. 2023, 48.)

Väittämään ”huolehdin, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä” vastasi 362 pedagogista johtajaa, joista 258 työskenteli yliopistoissa ja 104 ammattikorkeakouluissa. Väittämään ”opiskelijani saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana” vastasi yhteensä 295 pedagogista johtajaa, jotka myös opettivat. Heistä 245 henkilöä työskenteli yliopistossa ja 50 henkilöä ammattikorkeakoulussa.

Korkeakoulukyselyssä oli yksi kysymys korkeakoulujen kansainvälisestä yhteistyöstä

Korkeakoulukyselyn aineisto kerättiin korkeakouluilta loka-joulukuussa 2022. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää korkeakoulupedagogiikan tilaa ja kehittämistä eri korkeakouluissa. Kyselyyn saatiin yhteensä 36 vastausta eri korkeakouluista. Lähes kaikki vastaukset oli koottu ryhmissä, joissa oli 2–14 vastaajaa. Korkeakoulukohtaisissa ryhmissä vastaajia oli yhteensä 195. Kahdesta korkeakoulusta vastasi vain yksi henkilö. Kaikki kyselyn kysymykset olivat avoimia. (Toom ym. 2023, 63.)

Korkeakoulukyselyn vastaukset luokiteltiin laadullisesti NVivo-ohjelman avulla niin, että luokitteluyksiköksi valittiin sana, lause tai katkelma (Toom ym. 2023, 63). Korkeakouluilta kysyttiin: Millaista korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää yhteistyötä korkeakoulunne tekee kansainvälisesti? Kysymykseen vastasi 36 korkeakoulun edustajaa.

Korkeakoulujen kansainvälisten asioiden kevätpäivillä käsiteltiin alustavia suosituksia

Arvioinnin tuloksia ja alustavia kehittämissuosituksia esiteltiin Korkeakoulujen kansainvälisten asioiden kevätpäivillä Seinäjoella toukokuussa 2024. Tiivistelmäjulkaisun kirjoittajien toteuttamaan sessioon osallistui 55 korkeakoulujen kansainvälisyydestä kiinnostunutta osallistujaa. Session lopussa alustavista kehittämissuosituksista keskusteltiin ja osallistujilta kerättiin kirjallisena kommentteja ja suositusten muokkausehdotuksia korkeakoulujen kansainvälisyysosaamisen kehittämiseen. Aineistoa on käytetty tämän julkaisun kehittämissuosituksien muokkauksessa ja laatimisessa.

5 Tulokset

5.1 Opiskelijoiden käsitykset opintojen kansainvälisyydestä olivat moninaisia

Opiskelijakyselyssä opiskelijoiden opintojen aikaista kansainvälistä verkostoitumista ja yhteistyötä selvitettiin kuudella väittämällä, joita tässä yhteydessä tarkastellaan korkeakoulusektoreittain. Lisäksi kansainvälisyysosaamista tarkastellaan opiskelijoiden avoimen kysymyksen vastausten perusteella. Kansainvälisten asioiden tarkastelu opiskelija-aineistosta on varsinaisessa arviointiraportissa sivuilla 188–191 (Toom ym. 2023), jossa aineistoa käsitellään kokonaisuutena eikä tarkempia korkeakoulusektorikohtaisia tarkasteluja tehdä.

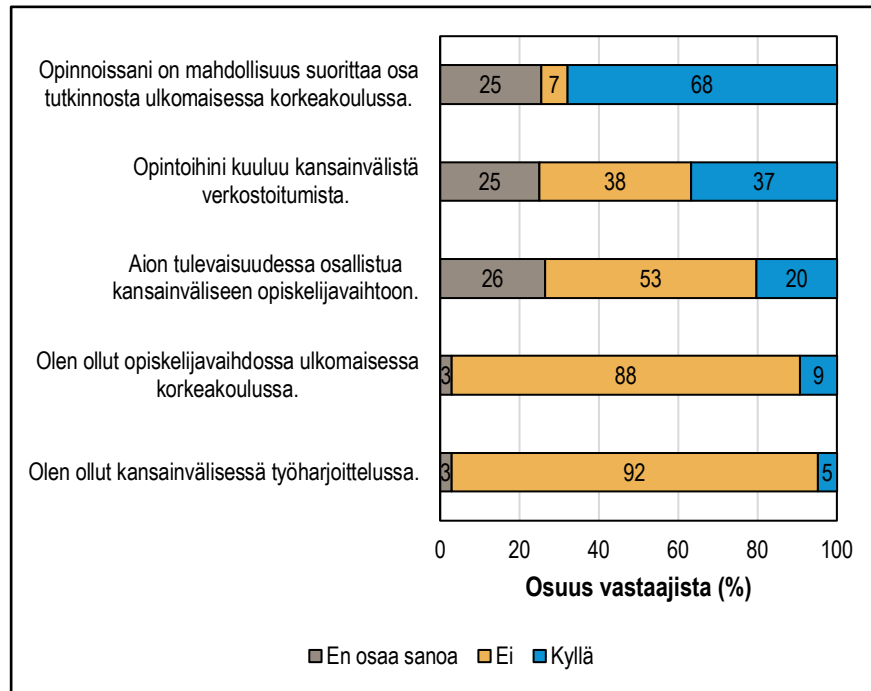
Kanssaopiskelijoiden aiempi kansainvälisyys- ja kulttuuriosaaminen olisi tärkeää huomioida opinnoissa, ja olisi mahtavaa, jos kurssisisällöissä näkyisi paremmin kanssaopiskelijoiden osaamisen hyödyntäminen kursseilla.

(Opiskelijakysely, yliopisto)

Yliopisto-opiskelijat kokivat saavansa hyvät kansainväliset valmiudet

Yli puolet (53 %) yliopisto-opiskelijoista koki (täysin ja jokseenkin samaa mieltä vastanneet), että opiskelijat saavat osana opintoja hyvät kansainväliset valmiudet (ka. 3,4, mediaani 4). Kyselyssä käytettiin asteikkoa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä (ks. kuvio 11). Aloittain tarkasteltuna 68 prosenttia tekniikan alan opiskelijoista vastasi saavansa osana opintojaan hyvät kansainväliset valmiudet vastausten keskiarvon ollessa 3,8, mikä oli aloittain tarkasteltuna suurin keskiarvo. Lääketieteen alan opiskelijat kokivat suhteellisesti heikoimmin saavansa osana opintoja hyvät kansainväliset valmiudet (40 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä vastanneet, ka. 3,1). Yliopistoittain tarkasteltuna keskiarvot vaihtelivat 2,9–4,3 välillä.

Yliopisto-opiskelijoista 68 prosenttia vastasi, että osa tutkinnosta on mahdollista suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa (ks. kuvio 5). Vastausvaihtoehtoina olivat kyllä, ei ja en osaa sanoa. 38 prosenttia yliopisto-opiskelijoista vastasi, että opintoihin ei kuulu kansainvälistä verkostoitumista, kun puolestaan 37 prosenttia vastasi, että kuuluu. Vain harva yliopisto-opiskelija oli ollut opiskelijavaihdossa ulkomaisessa korkeakoulussa (9 %) tai kansainvälisessä työharjoittelussa (5 %). Yli puolet (53 %) yliopisto-opiskelijoista ei aikonut myöskään tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon, kun taas 20 prosenttia opiskelijoista aikoi osallistua.

KUVIO 5. Yliopisto-opintojen aikainen kansainvälinen verkostoituminen ja yhteistyö opiskelijakyselyyn vastanneiden mukaan (n = 4 063–4 072)

Yliopistoissa on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa

Yliopisto-opiskelijoista 68 prosenttia vastasi, että heidän opinnoissaan on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa, kun taas seitsemän prosenttia vastasi, että ei ole eikä 25 prosenttia vastaajista osannut ottaa kantaa väittämään. Pääasiassa englannin kielellä opiskelevat (72 %), miehet (72 %) ja maa- ja metsätalousalan (81 %) opiskelijat vastasivat useimmiten, että heidän opinnoissansa on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa (ks. taulukko 1).

Kansainvälisyys (järkevät vaihto-ohjelmat myös lääketieteen opiskelijoille), valinnaiskurssit, poikkitieteellisyys, kieliopintomahdollisuudet ja -valikoima.

(Opiskelijakysely, yliopisto)

Oman alani mahdollisuuksia, haasteita ja osaamista työskennellä kansainvälisissä firmoissa tulisi kertoa/mainostaa/opettaa enemmän.

(Opiskelijakysely, yliopisto)

TAULUKKO 1. Yliopisto-opiskelijoiden vastaukset väittämään ”opinnoissani on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa” (n = 4 048)

TAUSTATIEDOT		YLIOPISTO-OPISKELIJOIDEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Tutkinnon pääasiallinen kieli	suomi (n = 2 636)	1 741	66	181	7	714	27
	ruotsi (n = 229)	160	70	12	5	57	25
	englanti (n = 1 127)	810	72	74	7	243	21
Sukupuoli	nainen (n = 2 538)	1683	66	170	7	685	27
	mies (n = 1 302)	931	71	89	7	285	22
	muut (n = 208)	137	66	15	7	56	27
Koulutusala (3 alaa, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia)	maa- ja metsätalousala (n = 53)	43	81	-	-	10	19
	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 496)	387	78	30	6	79	16
	tekniikan ala (n = 882)	660	75	49	5	173	20
Yliopisto	suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia	37	88	1	2	4	10
	suhteellisesti vähiten kyllä-vastauksia	120	57	28	13	64	30

Yliopisto-opiskelijoiden vastauksissa oli en osaa sanoa -vastauksia huomattava määrä. Erityisesti yliopistossa, jossa opiskelijat kokivat olevan vähiten mahdollisuuksia suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa, oli eniten epätietoisuutta mahdollisuuksista (30 % en osaa sanoa -vastauksia). Toisaalta siinä yliopistossa, jossa oli useimmiten mahdollisuuksia suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa, oli vähiten epätietoisuutta asiasta.

Aloittain tarkasteltuna vähiten kyllä-vastaajia oli lääketieteen opiskelijoissa, joista vain 43 prosenttia vastasi, että heillä on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa. 31 prosenttia lääketieteen opiskelijoista ei osannut sanoa, onko osa tutkinnosta mahdollista suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa. Opiskelijoilta puuttuu siis tietyissä yliopistoissa ja tietyillä aloilla tietoa mahdollisuuksista suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa.

Opintojen kansainvälinen verkostoituminen vaihteli yliopistoittain

Kaikista yliopisto-opiskelijoista 37 prosenttia vastasi, että heidän opintoihinsa kuuluu kansainvälistä verkostoitumista, kun taas 38 prosenttia vastasi, että ei kuulu ja 25 prosenttia vastaajista ei osannut ottaa kantaa väittämään. Opiskelijoiden vastausten mukaan eniten kansainvälistä verkostoitumista opintoihin kuului pääasiassa englanniksi opiskelevilla (54 %) sekä kaupan, hallinnon ja oikeustieteen (46 %) opiskelijoilla (ks. taulukko 2). Kyllä-vastausten suhteellinen osuus vaihteli aloittain 26 ja 46 prosentin välillä.

TAULUKKO 2. Yliopisto-opiskelijoiden vastaukset väittämään ”opintoihini kuuluu kansainvälistä verkostoitumista” (n = 4 048)

TAUSTATIEDOT		YLIOPISTO-OPISKELIJOIDEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Tutkinnon pääasiallinen kieli	suomi (n = 2 636)	752	28	1150	44	734	28
	ruotsi (n = 228)	84	37	80	35	64	28
	englanti (n = 1 128)	612	54	314	28	202	18
Sukupuoli	nainen (n = 2 538)	887	35	996	39	655	26
	mies (n = 1 302)	527	41	474	36	301	23
	muut (n = 208)	70	34	83	40	55	26
Koulutusala (3 alaa, joissa suhteellisesti eniten kyllä- vastauksia)	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 498)	229	46	175	35	94	19
	maa- ja metsätalousala (n = 53)	24	45	16	30	13	25
	taiteet ja kulttuuriala (n = 173)	72	42	55	32	46	26
Yliopisto	suhteellisesti eniten kyllä- vastauksia	31	74	7	17	4	9
	suhteellisesti vähiten kyllä- vastauksia	21	20	52	51	30	29

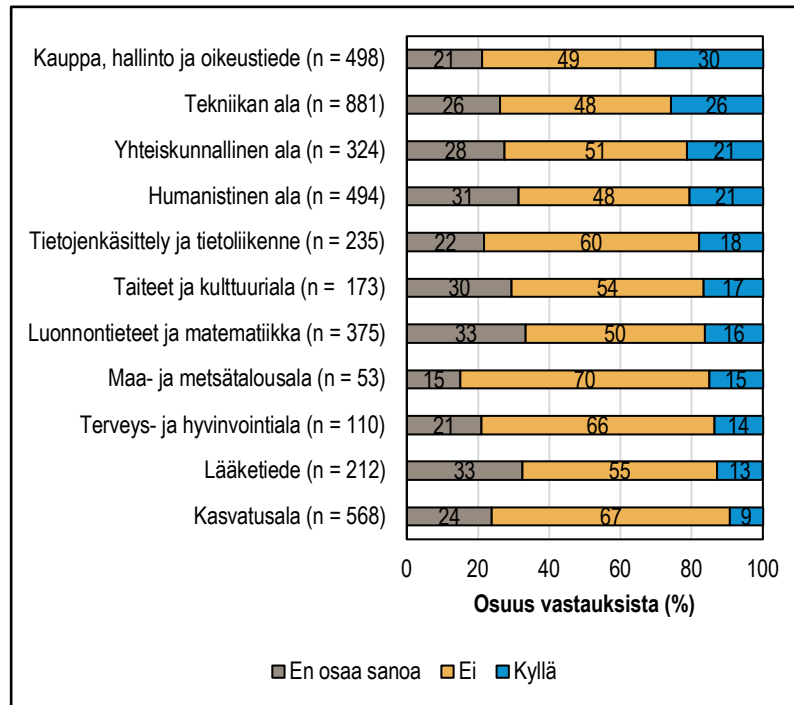
Yllättävän monet yliopisto-opiskelijat eivät osanneet ottaa kantaa opintoihin kuuluvaan kansainväliseen verkostoitumiseen. Yliopistossa, jossa opintoihin kuului eniten opiskelijoiden vastausten mukaan kansainvälistä verkostoitumista, oli vähiten epätietoisuutta asiasta (9 % en osaa sanoa -vastauksia). Opiskelijat olivat epätietoisimpia opintoihin kuuluvasta kansainvälisestä verkostoitumisesta (29 % en osaa sanoa -vastauksia) siinä yliopistossa, jossa koettiin olevan sitä vähiten (20 % kyllä-vastauksia). Aloittain tarkasteltuna vähiten kansainvälistä verkostotumista oli kasvatusalalla (26 %), missä oli myös eniten epätietoisuutta asiasta (28 % en osaa sanoa -vastauksia).

Paremmalla tiedottamisella on siis mahdollista saada opiskelijoita huomaamaan kansainvälisen verkostoitumisen mahdollisuudet opinnoissaan. Kansainvälisen verkostoitumisen voisi kirjoittaa selkeämmin mukaan myös opetussuunnitelmien osaamistavoitteisiin.

Aikomus osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon oli vähäistä

Viidesosa (20 %) yliopisto-opiskelijoista aikoi tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon, mutta yli puolet (53 %) ei aikonut ja 26 prosenttia vastaajista ei osannut ottaa kantaa väittämään. Opiskelijoiden aikomus osallistua tulevaisuudessa kansainväliseen opiskelijavaihtoon vaihteli aloittain tarkasteltuna 9–30 prosentin välillä (ks. kuvio 6).

Kaupan, hallinnon ja oikeustieteen opiskelijat (30 %) sekä pääasiassa englannin kielellä opiskelevat (26 %) aikoivat osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon useammin kuin muilla kielillä ja muilla aloilla opiskelevat. Aloittain tarkasteltuna 48–70 prosentilla yliopisto-opiskelijoista ei ollut tulevaisuudessakaan aikomusta osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon. Aikomus osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon vaihteli myös yliopistoittain (vaihteluväli 7–31 % kyllä-vastauksissa).

KUVIO 6. Yliopisto-opiskelijoiden vastaukset koulutusaloittain väittämään "aion tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon" (n = 4 057)

Aikomuksissa osallistua tulevaisuudessa kansainväliseen opiskelijavaihtoon näkyy suuri en osaa sanoa -vastausten osuus (15–33 % alakohtaisesti vaihdellen). Eri aloilla ja eri yliopistoissa pitäisikin tiedottaa enemmän kansainvälisen opiskelijavaihdon mahdollisuuksista ja sen tuomasta osaamisesta opiskelijoille.

Kansainvälisessä opiskelijavaihdossa oli ollut vain yhdeksän prosenttia yliopisto-opiskelijoista ja 88 prosenttia ei ollut ollut. Suhteellisesti useimmiten kansainvälisessä opiskelijavaihdossa oli ollut pääasiassa englanniksi opiskelevat (18 %), miehet (11 %) sekä kaupan, hallinnon ja oikeustieteen opiskelijat (13 %). Suhteellisesti vähiten kansainvälisessä opiskelijavaihdossa olivat olleet lääketieteen opiskelijat (3 %). Kansainvälisessä opiskelijavaihdossa oleminen vaihteli suuresti yliopistoittain (vaihteluväli 2–24 %).

Kansainvälisessä työharjoittelussa oli ollut vain viisi prosenttia vastanneista yliopisto-opiskelijoista ja 92 prosenttia ei ollut ollut. Suhteellisesti useimmiten kansainvälisessä työharjoittelussa olivat olleet pääasiassa englanniksi opiskelevat (11 %), miehet (6 %) sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen opiskelijat (9 %). Suhteellisesti vähiten kansainvälisessä työharjoittelussa olivat olleet terveys- ja hyvinvointialan opiskelijat (1 %). Kansainvälisessä työharjoittelussa oleminen vaihteli paljon yliopistoittain (vaihteluväli 0–8 %).

Yliopisto-opiskelijat kirjoittivat kansainvälisyydestä ja kansainvälisyysosaamisesta myös opiskelijakyselyn avoimen kysymyksen vastauksissa. Opiskelijoiden mukaan kansainväliset mahdollisuudet pitäisi huomioida paremmin osana kaikkien opintoja.

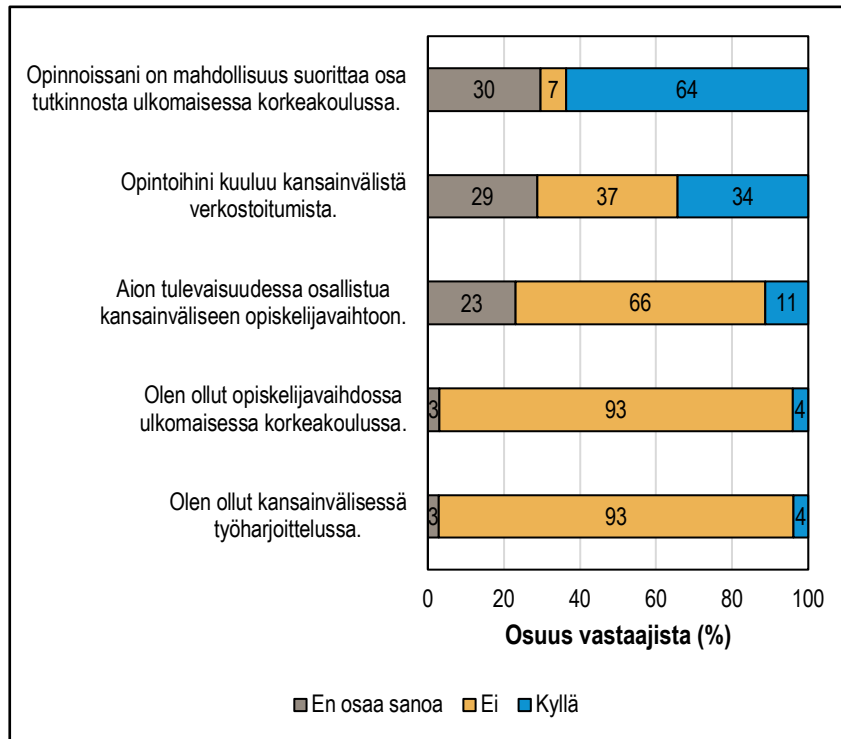
Yliopisto on jämähtänyt eikä pysy nykymailman menossa mukana. Esim. yhteistyötä ei tehdä työelämään, verkostoitumismahdollisuudet ovat minimaaliset ja kansainvälisyyttä ei ole huomioitu opinnoissa juurikaan.

(Opiskelijakysely, yliopisto)

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kansanvälisiä valmiuksia pitäisi kehittää nykyistä vahvemmin

Ammattikorkeakouluopiskelijoista 43 prosenttia vastasi olevansa samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että opiskelijat saavat osana opintoja hyvät kansainväliset valmiudet (ka. 3,2, mediaani 3 asteikolla 1–5, ks. kuvio 11). Lukema on 11 prosenttiyksikköä pienempi kuin yliopisto-opiskelijoiden vastauksissa. 63 prosenttia palvelualojen opiskelijoista vastasi, että opiskelijat saavat osana opintoja hyvät kansainväliset valmiudet (ka. 3,6), mikä oli aloittain tarkasteltuna suhteellisesti eniten. Vain 30 prosenttia terveys- ja hyvinvointialan opiskelijoista vastasi, että opiskelijat saavat hyvät kansainväliset valmiudet (ka. 2,9) ja 34 prosenttia terveys- ja hyvinvointialan opiskelijoista vastasi, että he eivät saa (jokseenkin ja täysin eri mieltä vastanneet) hyviä kansainvälisiä valmiuksia. Ammattikorkeakoulujen väliset erot olivat suuria (keskiarvojen vaihteluväli 2,9–3,7).

Ammattikorkeakouluopiskelijoista 64 prosenttia vastasi opiskelijakyselyssä, että osa tutkinnosta on mahdollista suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa (ks. kuvio 7). Jopa 37 prosenttia opiskelijoista vastasi, että opintoihin ei kuulu kansainvälistä verkostoitumista, kun 34 prosenttia vastasi, että kuuluu. Vain harva ammattikorkeakouluopiskelija oli ollut opiskelijavaihdossa ulkomaisessa korkeakoulussa (4 %) tai kansainvälisessä työharjoittelussa (4 %). Kaksi kolmasosaa (66 %) ammattikorkeakouluopiskelijoista ei aikonut myöskään tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon.

KUVIO 7. Ammattikorkeakouluopintojen aikainen kansainvälinen verkostoituminen ja yhteistyö opiskelijakyselyyn vastanneiden mukaan (n = 3 332–3 343)

Ammattikorkeakouluopiskelijat olivat epätietoisia mahdollisuuksista suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa

Ammattikorkeakouluopiskelijoista 64 prosenttia vastasi, että heidän opinnoissaan on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa, kun taas seitsemän prosentin mukaan ei ollut. 30 prosenttia kaikista vastanneista ei osannut ottaa kantaa väittämään.

Pääasiassa suomeksi opiskelevat (64 %) ja taiteiden ja kulttuurialan opiskelijat (80 %) vastasivat useimmiten, että heidän opinnoissaan on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa (ks. taulukko 3). Suomen kielellä pääasiassa opiskelevat ammattikorkeakouluopiskelijat vastasivat useimmiten, että osa tutkinnosta on mahdollista suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa (64 %).

Terveys- ja hyvinvointialan opiskelijat vastasivat suhteellisesti harvimmin, että heidän opinnoissaan on mahdollista suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa (56 %). Jopa 37 prosenttia terveys- ja hyvinvointialan opiskelijoista ei osannut ottaa kantaa väittämään. Ammattikorkeakoulujen väliset erot kyllä-vastausten suhteellisissa osuuksissa olivat suuria (vaihteluväli 46–86 %).

Samoin kansainväliset opinnot ja työharjoittelut jäänyt olemattomalle mainostukselle.

(Opiskelijakysely, ammattikorkeakoulu)

TAULUKKO 3. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastaukset väittämään ”opinnoissani on mahdollisuus suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa” (n = 3 332)

TAUSTATIEDOT		AMMATTIKORKEAKOULUOPIKELIJOIDEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Tutkinnon pääasiallinen kieli	suomi (n = 2 781)	1784	64	190	7	807	29
	ruotsi (n = 200)	127	63	3	1	70	35
	englanti (n = 58)	213	59	32	9	113	32
Sukupuoli	nainen (n = 2 380)	1508	63	163	7	709	30
	mies (n = 825)	526	64	57	7	242	29
	muut (n = 127)	87	69	4	3	36	28
Koulutusala (3 alaa, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia)	taiteet ja kulttuuriala (n = 185)	148	80	5	3	32	17
	palveluala (n = 166)	123	74	7	4	36	22
	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 721)	486	68	46	6	189	26
Ammatti-korkeakoulu	suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia	79	86	3	3	10	11
	suhteellisesti vähiten kyllä-vastauksia	37	46	10	12	34	42

Ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastauksissa oli tietyissä vastaajaryhmissä jopa kolmannes vastaajia, jotka eivät osanneet sanoa, onko opinnoissa mahdollista suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa. 35 prosenttia pääasiassa ruotsiksi opiskelevista ammattikorkeakouluopiskelijoista ei tiennyt, onko osa tutkinnosta mahdollista suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa. Ammattikorkeakoulussa, jossa opiskelijoiden mukaan oli vähiten mahdollisuuksia suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa korkeakoulussa (46 % kyllä-vastauksia), oli suhteellisesti eniten epätietoisuutta asiasta (42 % en osaa sanoa -vastauksia). Opiskelijoiden epätietoisuus ulkomailla opiskelun mahdollisuuksista kasaantuikin tiettyihin koulutusaloihin ja ammattikorkeakouluihin.

Opintojen kansainvälinen verkostoituminen vaihteli paljon ammattikorkeakouluittain

Ammattikorkeakouluopiskelijoista 34 prosenttia vastasi, että heidän opintoihinsa kuuluu kansainvälistä verkostoitumista ja 37 prosenttia vastasi, että ei kuulu eikä 29 prosenttia vastaajista osannut ottaa kantaa väittämään. Useimmiten englannin kielellä opiskelevat (65 %) ja palvelualan opiskelijat (52 %) vastasivat, että heidän opintoihinsa kuuluu kansainvälistä verkostoitumista (ks. taulukko 4). Terveys- ja hyvinvointialan opiskelijat vastasivat harvimmin, että heidän opintoihinsa kuuluu kansainvälistä verkostoitumista (28 %). Ammattikorkeakoulujen väliset erot kyllä-vastauksissa olivat suuria (19–60 % välillä).

Kansainvälisyyttä ja kestäväää kehitystä enemmän opetukseen.

(Opiskelijakysely, ammattikorkeakoulu)

TAULUKKO 4. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastaukset väittämään ”opintoihini kuuluu kansainvälistä verkostoitumista” (n = 3 335)

TAUSTATIEDOT		AMMATTIKORKEAKOULUOPISEKELIJOIDEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Tutkinnon pääasiallinen kieli	suomi (n = 2 781)	817	29	1 018	40	846	31
	ruotsi (n = 202)	98	48	48	24	56	28
	englanti (n = 360)	233	65	67	18	60	17
Sukupuoli	nainen (n = 2 384)	813	34	892	37	679	29
	mies (n = 824)	238	34	297	36	244	30
	muut (n = 127)	51	40	39	31	37	29
Koulutusala (yli 50 vastausta, 3 alaa, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia)	palveluala (n = 168)	87	52	42	25	39	23
	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 724)	280	39	254	35	190	26
	humanistinen ala (n = 63)	23	37	19	30	21	33
Ammatti-korkeakoulu	suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia	43	60	18	25	11	15
	suhteellisesti vähiten kyllä-vastauksia	8	19	24	57	10	24

Suhteellisesti eniten en osaa sanoa -vastauksia oli pääasiassa suomen kielellä opiskelevilla (31 %). Tämä voi johtua myös siitä, että opiskelijoiden on voinut olla vaikea ymmärtää, mitä kansainvälisellä verkostoitumisella tarkoitetaan. Aloittain tarkasteltuna suhteellisesti eniten en osaa sanoa -vastauksia oli humanistisen alan opiskelijoilla (33 %).

Suurin osa ammattikorkeakouluopiskelijoista ei aio osallistua tulevaisuudessa kansainväliseen opiskelijavaihtoon

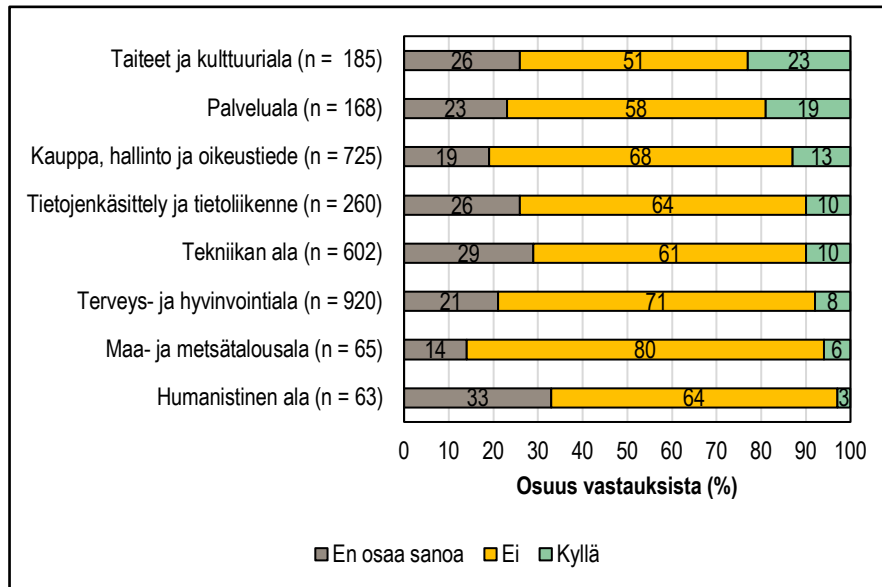
Kaikista vastanneista ammattikorkeakouluopiskelijoista 11 prosenttia aikoi tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon, kun taas 66 prosenttia ei aikonut ja 23 prosenttia ei osannut ottaa kantaa väittämään. Ammattikorkeakouluopiskelijoista kansainväliseen opiskelijavaihtoon aikoivat tulevaisuudessa osallistua useimmiten pääasiassa englanniksi opiskelevat (30 %) sekä taiteiden ja kulttuurin alan opiskelijat (23 %, ks. kuvio 8). Aloittain tarkasteltuna 51–80 prosenttia opiskelijoista ei aikonut tulevaisuudessakaan osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon.

Ammattikorkeakoulujen väliset erot opiskelijavaihtoon osallistumisen aikeiden suhteen olivat 4–26 prosentin välillä. Ammattikorkeakoulussa, jossa opiskelijat aikoivat harvemmin lähteä kansainväliseen opiskelijavaihtoon (4 % kyllä-vastauksia), 39 prosenttia opiskelijoista ei osannut sanoa, aikooko tulevaisuudessa osallistua opiskelijavaihtoon.

Kansainvälisyys ja poikkitieteellinen toiminta. Kontaktit jäävät vain oman luokan sisälle, vaikka olisi hyvä saada niitä monipuolisesti muilta aloilta ja maista.

(Opiskelijakysely, ammattikorkeakoulu)

KUVIO 8. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastaukset alakohtaisesti tarkasteltuna väittämään "aion tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon" (n = 3 339)

Aloittain tarkasteltuna humanistisen alan opiskelijat aikoivat suhteellisesti harvimmoin osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon tulevaisuudessa (3 % kyllä-vastauksia). Joka kolmas (33 %) humanistisella alalla opiskelevista ei osannut sanoa, aikooko osallistua vaihtoon, mikä oli aloittain tarkasteltuna suhteellisesti eniten en osaa sanoa -vastauksia.

Kansainvälisessä opiskelijavaihdossa oli ollut vain neljä prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista ja 93 prosenttia ei ollut ollut. Suhteellisesti useimmiten vaihdossa olleet pääasiassa englanniksi opiskelevat (13 % kyllä-vastauksia) ja palvelualan opiskelijat (7 % kyllä-vastauksia). Suhteellisesti harvimmoin kansainvälisessä opiskelijavaihdossa olleet humanistisen alan opiskelijat (2 % kyllä-vastauksia).

Kansainväliseen opiskelijavaihtoon osallistuminen vaihteli ammattikorkeakouluittain (vaihteluväli 0–8 % kyllä-vastauksissa). Näyttäisi siltä, että koronapandemia on vaikuttanut ammattikorkeakouluopiskelijoihin voimakkaammin kuin yliopisto-opiskelijoihin (ks. myös kuvio 2). Yhtenä syynä voi olla myös ammattikorkeakoulututkinnon suoritusaika eli 3,5–4,5 vuotta, johon opiskelijat eivät ehkä ajattele mahtuvan liikkuvuusjaksoa.

Kansainvälisessä työharjoittelussa oli ollut myös vain neljä prosenttia vastanneista ammattikorkeakouluopiskelijoista ja 93 prosenttia ei ollut ollut. Suhteellisesti useimmiten kansainvälisessä työharjoittelussa olivat olleet pääasiassa englanniksi opiskelevat (13 %), miehet (4 %) ja palvelualan opiskelijat (7 %). Suhteellisesti harvimmin kansainvälisessä työharjoittelussa olivat olleet humanistisen alan ammattikorkeakouluopiskelijat (2 %). Kansainvälisessä työharjoittelussa oleminen vaihteli ammattikorkeakouluittain (vaihteluväli 0–11 % kyllä-vastauksissa).

Myös laadullisessa aineistossa oli ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastauksia kansainvälisyydestä ja kansainvälisyysosaamisen kehittymisestä. Ammattikorkeakouluopiskelijat kaipasivat selvästi nykyistä enemmän kansainvälisyyttä opintoihinsa sekä vaihtoon lähtemisen mahdollistamista kaikille opiskelijoille.

Kansainvälistä yhteistyötä, enemmän yhteistyötä alan työpaikkojen ja alalla työskentelevien ihmisten kanssa. Monialaista tutustumista opiskelijoiden kesken.

(Opiskelijakysely, ammattikorkeakoulu)

5.2 Opettajien käsitykset opetuksen kansainvälisyydestä olivat myönteisiä

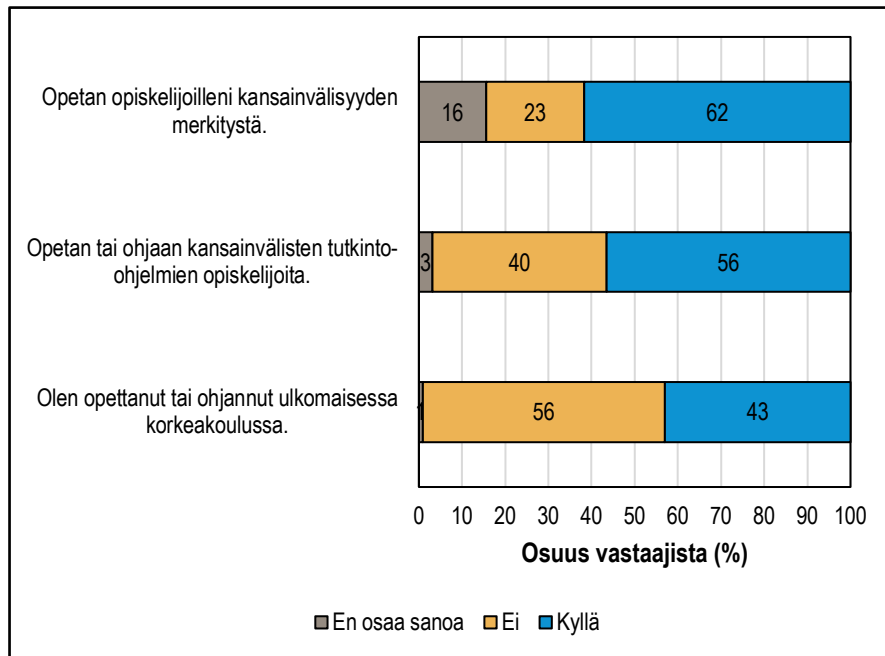
Opettajakyselyssä korkeakoulujen opetuksen kansainvälistymistä selvitettiin viidellä väittämällä, joita seuraavassa tarkastellaan korkeakoulusektoreittain. Lisäksi kansainvälisyyttä tarkastellaan opettajakyselyn avoimen kysymyksen vastausten pohjalta. Kansainvälisten asioiden tarkastelu korkeakoulujen opettaja-aineistosta on varsinaisessa arviointiraportissa sivuilla 192–193 (Toom ym. 2023).

Yliopistojen opetushenkilöstö tekee harvoin opetukseen liittyvää kansainvälistä yhteistyötä

Yliopistoissa työskentelevistä opettajista 59 prosenttia koki (täysin ja jokseenkin samaa mieltä vastanneet), että opiskelijat saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana (ka. 3,7, mediaani 4). Kyselyssä käytettiin asteikkoa 1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä (ks. kuvio 11). Kaupan, hallinnon ja oikeustieteen opetushenkilöstö arvioi useimmiten opiskelijoiden saavan hyvät kansainväliset valmiudet. Ko. alan opettajien vastausten keskiarvo oli 3,9, mikä oli aloittain tarkasteltuna suurin keskiarvo. Kasvatusalan opettajat vastasivat opiskelijoiden saavan suhteellisesti heikoimmin hyvät kansainväliset valmiudet (31 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä vastanneet, ka. 3,1). Yliopistoittain tarkasteltuna keskiarvot vaihtelivat 3,1–4,6 välillä.

Opettajakyselyyn vastanneista yliopistoissa työskentelevästä opetushenkilöstöstä vain 17 prosenttia vastasi, että he tekevät opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa usein tai melko usein. Asteikkona käytettiin en koskaan, harvoin, melko harvoin, melko usein ja usein -vaihtoehtoja. 36 prosenttia opetushenkilöstöstä vastasi, että ei tee koskaan opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Useimmiten opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa tekivät aloittain tarkasteltuna taide- ja kulttuurialalla opettavat ja harvimmin matemaattis-luonnontieteen alalla opettavat.

Vastaajista 62 prosenttia kertoi opettavansa opiskelijoilleen kansainvälisyyden merkitystä (ks. kuvio 9). 56 prosenttia opettajista ohjasi tai opetti kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita. 43 prosenttia vastanneista oli opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa. Tosin yli puolet (56 %) yliopistojen opetushenkilöstöstä vastasi, että ei ole opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa.

KUVIO 9. Kansainvälisyys yliopisto-opetuksessa opettajakyselyyn vastanneiden mukaan (n = 1 701–1 704)

Taide- ja kulttuurialalla opetetaan useimmiten kansainvälisyyden merkitystä yliopistoissa

Vastanneista yliopistojen opetushenkilökunnasta 62 prosenttia opetti opiskelijoilleen kansainvälisyyden merkitystä, 23 prosenttia ei opettanut ja 15 prosenttia ei osannut ottaa kantaa väittämään. Yliopistojen opetushenkilökunnan vastausten mukaan suhteellisesti eniten kansainvälisyyden merkitystä opettivat naiset (63 %) sekä taiteiden ja kulttuurin alan opetushenkilöstö (78 %) (ks. taulukko 5). Suhteellisesti vähiten kansainvälisyyden merkitystä opettivat tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alan opettajat (43 %). Yliopistojen väliset erot olivat suuria, sillä kyllä-vastausten suhteellinen osuus vaihteli 21 ja 84 prosentin välillä.

Nykyinen opintorakenne ei mahdollista reilua vaihtoon lähtöä, rakenteet ovat jäykät ja vaihtoikkunat pieniä.

(Opettajakysely, yliopisto)

TAULUKKO 5. Yliopistoissa opettavan henkilöstön vastaukset väittämään ”opetan opiskelijoilleni kansainvälisyyden merkitystä” (n = 1 701)

TAUSTATIEDOT		YLIOPISTO-OPETUSHENKILÖSTÖN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki yliopistoista vastanneet (n = 1 701)		1 049	62	387	23	265	15
Sukupuoli	nainen (n = 922)	581	63	204	22	137	15
	mies (n = 674)	404	60	158	23	112	17
	muut (n = 96)	58	60	22	23	16	17
3 koulutusala, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia (yli 50 vastausta)	taiteet ja kulttuuriala (n = 89)	68	76	9	10	12	14
	humanistinen ala (n = 236)	167	71	33	14	36	15
	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 153)	105	69	25	16	23	15
Yliopisto	suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia	36	84	2	5	5	11
	suhteellisesti vähiten kyllä-vastauksia	10	21	26	54	12	25

Eniten epätietoisuutta opetushenkilöstöllä oli kansainvälisyyden merkityksen opettamisesta maa- ja metsätalouseläällä sekä tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla (molemmissa 25 % en osaa sanoa -vastauksia). Opettajilla oli eniten epätietoisuutta kansainvälisyyden merkityksen opettamisesta (25 % en osaa sanoa -vastauksia) yliopistossa, jossa myös opetetaan sitä vähiten (54 % ei-vastauksia ja 21 % kyllä-vastauksia).

Tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla opetetaan ja ohjataan useimmiten kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita

Kaikista vastanneista yliopistojen opetushenkilöstöstä 56 prosenttia opetti tai ohjasi kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita ja 40 prosenttia ei opettanut tai ohjannut. Opettajien vastausten mukaan opettajat opettivat ja ohjasivat useimmiten kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla (80 % kyllä-vastauksia, ks. taulukko 6). Suhteellisesti vähiten opetushenkilöstö opetti kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita humanistisella alalla (35 % kyllä-vastauksia).

Miehet (63 %) opettivat ja ohjasivat kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita useammin kuin naiset (50 %). Yliopistokohtaiset erot ovat suuria (vaihteluväli 35–78 % kyllä-vastauksissa).

Kansainvälisyys ja vaihtomahdollisuuksien kehittäminen.

(Opettajakysely, yliopisto)

TAULUKKO 6. Yliopistojen opetushenkilöstön vastaukset väittämään ”opetan tai ohjaan kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita” (n = 1 703)

TAUSTATIEDOT		YLIOPISTON OPETUSHENKILÖSTÖN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki yliopistoista vastanneet (n = 1 703)		962	57	687	40	54	3
Sukupuoli	nainen (n = 921)	459	50	437	47	25	3
	mies (n = 677)	442	65	217	32	18	3
	muut (n = 96)	54	56	32	33	10	11
3 koulutusala, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia (yli 50 vastausta)	tietojenkäsittely ja tietoliikenne (n = 71)	57	80	14	20	-	-
	tekniikan ala (n = 212)	158	75	49	23	5	2
	luonnontieteet ja matematiikka (n = 232)	165	71	59	26	8	3
Yliopisto	eniten kyllä-vastauksia	36	78	8	18	2	4
	vähiten kyllä-vastauksia	7	35	11	55	2	10

Ulkomaisessa korkeakoulussa opettaminen ja ohjaaminen vaihtelee paljon eri yliopistojen opetushenkilöstön välillä

Yliopistojen opetushenkilöstön kyselyyn vastanneista 43 prosenttia oli opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa, mutta yli puolet (53 %) ei ollut. Taiteiden ja kulttuurialalla työskentelevä yliopistojen opetushenkilöstöstä oli opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa useimmiten (64 %; ks. taulukko 7). Suhteellisesti harvimminkin ulkomaisissa korkeakouluissa oli opettanut tai ohjannut tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alan opettajat (23 %). Yliopistojen väliset erot olivat suuria (vaihteluväli 13–67 % kyllä-vastauksissa).

More opportunities for meaningful encounters between domestic and international students, ideally face-to-face. More consideration of students' varied background (even when they are from the same country, e.g., Finland). Treating students as individuals.

(Opettajakysely, yliopisto)

TAULUKKO 7. Yliopistojen opetushenkilöstön vastaukset väittämään ”olen opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa” (n = 1 703)

TAUSTATIEDOT		YLIOPISTOJEN OPETUSHENKILÖSTÖN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki yliopistoista vastanneet (n = 1 703)		732	43	956	56	15	1
Sukupuoli	nainen (n = 923)	356	39	559	60	8	1
	mies (n = 675)	325	48	345	51	5	1
	muut (n = 96)	43	45	51	53	2	2
3 koulutusala, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia (yli 50 vastausta)	taiteet ja kulttuuriala (n = 89)	57	64	32	36	-	-
	humanistinen ala (n = 235)	126	54	108	46	1	0,4
	yhteis-kunnallinen ala (n = 186)	94	51	92	49	-	-
Yliopisto	eniten kyllä-vastauksia	29	67	14	33	-	-
	vähiten kyllä-vastauksia	6	13	41	87	-	-

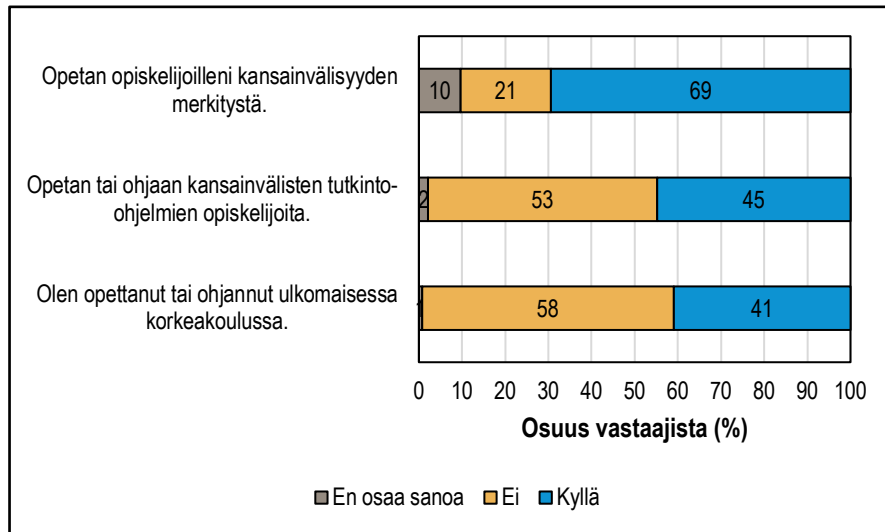
Yliopistojen opetushenkilöstö kirjoitti kansainvälistymisestä ja sen tukemisesta myös avoimen kysymyksen vastauksissa. Opetushenkilöstö toivoi kansainvälisyyden ja vaihtomahdollisuuksien kehittämistä sekä eri taustaisten opiskelijoiden parempaa huomioimista ja integroitumista korkeakoulu yhteisöön.

Ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstö suhtautuu kansainvälistymiseen pääosin myönteisesti

Ammattikorkeakouluopettajista 47 prosenttia vastasi, että opiskelijat saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana (ka. 3,4, mediaani 3 asteikolla 1–5, ks. kuvio 11). Lukema on 12 prosenttiyksikköä pienempi kuin yliopistojen opetushenkilöstön vastauksissa. Aloittain tarkasteltuna palvelualan opettajien vastauksissa oli korkein keskiarvo (3,7) ja matalin vastausten keskiarvo oli kasvatusalalla (3,1). Ammattikorkeakoulujen välillä oli eroja (keskiarvojen vaihteluväli 3,1–3,9).

Ammattikorkeakouluopettajista 16 prosenttia vastasi, että he tekevät opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa usein tai melko usein (ka. 2,2, mediaani 2 asteikolla 1–5). Jopa 36 prosenttia ammattikorkeakouluopettajista vastasi, että he eivät tee ollenkaan opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisissa korkeakouluissa työskentelevien kanssa. Suhteellisesti eniten opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa tekivät kasvatusalalla opettavat (ka. 2,6) ja vähiten tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alan opettajat (ka. 1,9). Ammattikorkeakouluittain tarkastellen vastausten keskiarvot vaihtelivat 1,5–2,8 välillä.

Opettajakyselyn vastausten mukaan kansainvälisyys oli vahvasti mukana ammattikorkeakoulujen opetuksessa (ks. kuvio 10). Jopa 69 prosenttia opettajista vastasi opettavansa opiskelijoilleen kansainvälisyyden merkitystä. 45 prosenttia opettajista opetti tai ohjasi kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita. 41 prosenttia opettajista oli opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa. (Ks. myös Huusko 2024.)

KUVIO 10. Kansainvälisyys ammattikorkeakouluopetuksessa opettajakyselyn vastaajien mukaan (n = 1 242–1 251)

Ammattikorkeakouluissa opetetaan usein kansainvälisyyden merkitystä

Ammattikorkeakouluopettajista 69 prosenttia opetti opiskelijoilleen kansainvälisyyden merkitystä, mutta viidesosa (21 %) ei opettanut (ks. taulukko 8). Kyllä-vastauksia oli seitsemän prosenttiyksikköä enemmän kuin yliopistojen opetushenkilöstön vastauksissa.

Vastaukset kansainvälisyyden merkityksen opettamisesta opiskelijoille vaihtelivat paljon ammattikorkeakouluissa aloittain. Kansainvälisyyden merkitystä opetettiin ammattikorkeakouluopettajien mukaan suhteellisesti eniten humanistisella alalla ja palvelualalla (molemmissa 82 %) ja vähiten tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla (59 %). Kyllä-vastausten suhteellinen osuus kansainvälisyyden merkityksen opettamisesta opiskelijoille vaihteli 48–85 prosentin välillä eri ammattikorkeakouluissa.

Kansainvälisyyden lisääminen, kieliopintojen mahdollistaminen.

(Opettajakysely, ammattikorkeakoulu)

**TAULUKKO 8. Ammattikorkeakouluopettajien vastaukset väittämään ”opetan opiskeli-
joilleni kansainvälisyyden merkitystä” (n = 1 249)**

TAUSTATIEDOT		AMMATTIKORKEAKOULUOPETTAJIEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki amk-opettajat (n = 1 249)		867	69	261	21	121	10
Sukupuoli	nainen (n = 770)	558	72	153	20	59	8
	mies (n = 401)	248	62	98	24	55	14
	muut (n = 69)	54	78	8	12	7	10
Koulutusala, joissa suhteellisesti eniten kyllä- vastauksia (yli 20 vastausta)	palveluala (n = 44)	36	82	6	14	2	4
	humanistinen ala (n = 33)	27	82	5	15	1	3
	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 232)	179	77	34	15	19	8
Ammatti- korkeakoulu	eniten kyllä- vastauksia	38	85	6	13	1	2
	vähiten kyllä- vastauksia	12	48	11	44	2	8

Kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoiden ohjaaminen vaihtelee ammattikorkeakouluissa aloittain

Ammattikorkeakouluopettajista 45 prosenttia opetti tai ohjasi kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita, kun yli puolet (53 %) ei opettanut tai ohjannut. Kyllä-vastausten suhteelliset osuudet kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opettamiseen ja ohjaamiseen vaihtelivat aloittain 20–68 prosentin välillä (ks. taulukko 9). Jopa 68 prosenttia tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alan ammattikorkeakouluopettajista opetti tai ohjasi kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita. Suhteellisesti vähiten kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita opetti tai ohjasi maa- ja metsätalousalan ammattikorkeakouluopettajat (20 %). Ammattikorkeakouluittain tarkasteltuna kyllä-vastausten suhteelliset osuudet vaihtelivat 14–62 prosentin välillä.

Kansainvälisen osaamisen painotus on merkittävästi vähentynyt rahoitusmallin uudistumisen myötä (aikaisemmin rahoitusta oli kiinnitetty enemmän myös kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön).

(Opettajakysely, ammattikorkeakoulu)

TAULUKKO 9. Ammattikorkeakouluopettajien vastaukset väittämään ”opetan tai ohjaan kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita” (n = 1 251)

TAUSTATIEDOT		AMMATTIKORKEAKOULUOPETTAJIEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki amk-opettajat (n = 1 251)		561	45	663	53	27	2
Sukupuoli	nainen (n = 771)	330	43	431	56	10	1
	mies (n = 402)	198	49	190	47	14	4
	muut (n = 69)	28	41	38	55	3	4
3 koulutusala, joissa suhteellisesti eniten kyllä-vastauksia (yli 20 vastausta)	tietojenkäsittely ja tietoliikenne (n = 65)	44	68	19	29	2	3
	palveluala (n = 44)	25	57	18	41	1	2
	kauppa, hallinto ja oikeustiede (n = 232)	129	56	97	42	6	3
Ammatti-korkeakoulu	eniten kyllä-vastauksia	16	62	10	38	-	-
	vähiten kyllä-vastauksia	2	14	12	86	-	-

Suurin osa ammattikorkeakouluopettajista ei ole opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa

Kaikista vastanneista ammattikorkeakouluopettajista 41 prosenttia oli opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa, kun taas 58 prosenttia ei ollut (ks. taulukko 10). Jopa 54 prosenttia taiteiden ja kulttuurialan opettajista vastasi, että he olivat opettaneet tai ohjanneet ulkomaisessa korkeakoulussa. Suhteellisesti vähiten ulkomaisessa korkeakoulussa oli opettanut tai ohjannut tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alan opetushenkilö (32 %). Kyllä-vastausten suhteelliset osuudet ammattikorkeakouluopettajien opettamis- ja ohjauskokemuksista ulkomaisissa korkeakouluissa vaihtelivat 7–67 prosentin välillä eri ammattikorkeakouluissa.

Alueellinen yhteistyö yksityisten ja julkisten työelämäkumppaneiden kanssa. TKIO-teema. Kansainvälisyyden huomioiminen entistä enemmän.

(Opettajakysely, ammattikorkeakoulu)

TAULUKKO 10. Ammattikorkeakouluopettajien vastaukset väittämään ”olen opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa” (n = 1 248)

TAUSTATIEDOT		AMMATTIKORKEAKOULUOPETTAJIEN VASTAUKSET					
		KYLLÄ		EI		EN OSAA SANOA	
		n	%	n	%	n	%
Kaikki amk-opettajat (n = 1 248)		511	41	728	58	9	1
Sukupuoli	nainen (n = 769)	299	39	467	61	3	0,4
	mies (n = 401)	176	44	221	55	4	1
	muut (n = 69)	32	46	35	51	2	3
3 koulutusala, joissa suhteellisesti eniten kyllä- vastauksia (yli 20 vastausta)	taiteet ja kulttuuriala (n = 67)	36	54	31	46	-	-
	yhteis- kunnallinen ala (n = 32)	17	53	15	47	-	-
	humanistinen ala (n = 33)	17	52	15	45	1	3
Ammatti- korkeakoulu	eniten kyllä- vastauksia	10	67	5	33	-	-
	vähiten kyllä- vastauksia	1	7	13	93	-	-

Ammattikorkeakouluopettajat toivoivat opettajakyselyn avoimen kysymyksen vastauksissa lisää kansainvälisyyden, kansainvälisen yhteistyön, monikielisyyden, -kulttuurisuuden ja -muotoisuuden huomioimista sekä kielitietoisuuden lisäämistä.

Englanninkielisten koulutusohjelmien muuttaminen osittain suomenkielisiksi tai ainakin sellaisiksi, että ne mahdollistaisivat kv-osaajien jäämisen Suomen työmarkkinoille valmistumisen jälkeen. Tämä tarkoittaa korkeakoulupedagogiikan kannalta monikielisyyden, monikulttuurisuuden ja monimuotoisuuden huomioimista pedagogisissa ratkaisuissa, mm. yhteisopettajuutta, kielitietoisuuden integroimista osaksi korkeakoulun kaikkia osa-alueita ja henkilöstön osaamista.

(Opettajakysely, ammattikorkeakoulu)

Koulutuksen kansainvälisyys integroitu opintojaksojen sisään eikä kansainvälisyyden kehittäminen ole kenenkään vastuulla. Kansainvälistä yhteistyötä halutaan kehittää, mutta siihen ei haluta resursoida.

(Opettajakysely, ammattikorkeakoulu)

Pedagogiset johtajat huolehtivat kansainvälisistä yhteyksistä

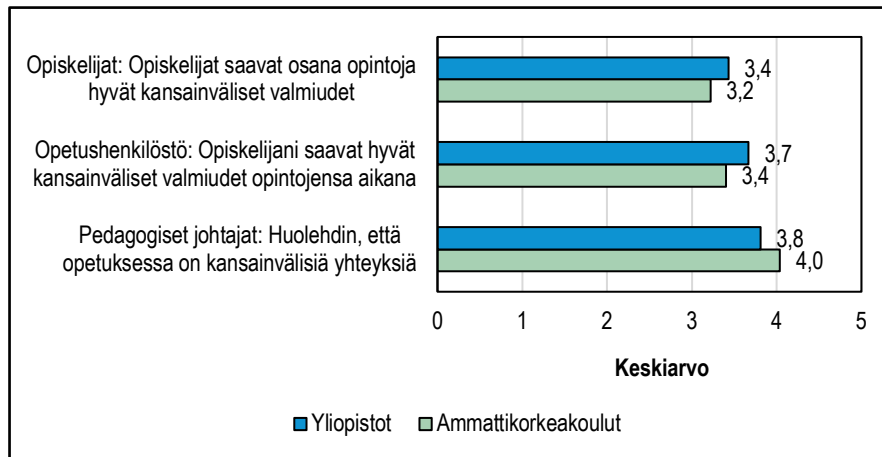
Yliopistojen pedagogisista johtajista, jotka myös opettivat, 72 prosenttia vastasi, että heidän opiskelijansa saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana (ka. 4,0, mediaani 4 asteikolla 1–5). Samoin 72 prosenttia ammattikorkeakoulujen pedagogisista johtajista, jotka myös opettivat, vastasi, että heidän opiskelijansa saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana (ka. 3,9, mediaani 4 asteikolla 1–5).

Pedagogisista johtajista 69 prosenttia kummaltakin korkeakoulusektoreilta huolehti, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä. 65 prosenttia yliopistojen pedagogisista johtajista vastasi, että he huolehtivat, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä (ka. 3,8, n = 258). Yliopistojen pedagogisista johtajista, jotka myös opettavat (n = 239), 64 prosenttia vastasi, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä (ka. 3,8). Yliopistojen pedagogisista johtajista, jotka eivät opeta (n = 19), 79 prosenttia vastasi, että he huolehtivat, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä (ka. 3,9). Kuten vastaajamääristä huomataan, suurin osa yliopistojen pedagogisista johtajista myös opetti.

Ammattikorkeakoulujen pedagogisista johtajista 78 prosenttia vastasi, että he huolehtivat, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä (ka. 4,0, n = 104). Ammattikorkeakoulujen pedagogisista johtajista, jotka myös opettavat (n = 48), 73 prosenttia vastasi, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä (ka. 3,9). Jopa 82 prosenttia ammattikorkeakoulun pedagogisista johtajista, jotka eivät opeta (n = 56), vastasi, että he huolehtivat, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä (ka. 4,2). Ammattikorkeakoulujen pedagogisista johtajista hiukan alle puolet (46 %) opetti ja hiukan yli puolet (54 %) ei opettanut.

Opiskelijoilta kysyttiin, saavatko he osana opintoja hyvät kansainväliset valmiudet. Opetushenkilöstöltä kysyttiin puolestaan, saavatko heidän opiskelijansa hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana. Pedagogisilta johtajilta kysyttiin, huolehtivatko he, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä.

Kun opiskelijoiden, opetushenkilökunnan ja pedagogisten johtajien vastausten keskiarvoja verrataan toisiinsa (ks. kuvio 11), huomataan, että opiskelijat suhtautuvat kansainvälisten valmiuksien saamiseen kriittisemmin kuin muut vastaajaryhmät. Pedagogiset johtajat suhtautuvat kaikkein myönteisimmin ja todennäköisesti korkeakoulujen tavoitteiden mukaisesti.

KUVIO 11. Kansainvälisten valmiuksien ja yhteyksien saaminen korkeakoulutuksessa opiskelijoiden, opetushenkilöstön ja pedagogisten johtajien kyselyiden kansainvälisyyttä koskevien vastausten keskiarvojen mukaan

Myös pedagogiset johtajat pohtivat kansainvälisyyden eri puolia avoimen kysymyksen vastauksissaan. Pedagogiset johtajat käsittelivät vastauksissaan opetussuunnitelmien kehittämistä, kansainvälisten opiskelijoiden integroitumista ja yhteistyötä eri korkeakoulujen välillä.

OPS-työn kautta voidaan varmistaa hyvä läpäisevyys, kun koulutuksen ja oppimisen palvelukentällä olevat asiat integroidaan OPS:iin (esim. osaamisperustaisuus, geneeriset taidot, pedagoginen hyvinvointi (opettaja & opiskelija), kestävä kehitys ja kansainvälisyys).

(pedagoginen johtaja, yliopisto)

Kansainvälisten opiskelijoiden osalta tulee linkittää opintovaiheessa erilaisia mahdollisuuksia integroitua yhteiskuntaamme työelämäkontaktien kautta sekä saada siten esim. harjoittelupaikkoja helpommin.

(pedagoginen johtaja, ammattikorkeakoulu)

5.3 Korkeakoulujen kansainvälinen yhteistyö korkeakoulupedagogiikassa toteutuu verkostoissa ja hankkeissa

Korkeakoulukyselyssä kysyttiin, millaista korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää yhteistyötä korkeakoulu tekee kansainvälisesti. Lähes kaikki vastaukset oli koottu pienryhmissä. Korkeakoulujen vastausten mukaan korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä tehdään verkostoissa, hankkeissa ja olemalla mukana yliopistoalliansseissa. Korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä tehdään myös kumppanuuskorkeakoulujen kanssa sekä opetus- ja tutkimus- tai TKI-yhteistyössä. Korkeakoulupedagogista yhteistyötä tehdään myös yhteis- ja kaksoistutkinnoissa, vaihdoissa ja yhteiskehittämisessä.

Useita kansainvälisiä yhteistyöverkostoja, mm. strateginen kumppanuusverkosto CARPE Teacher Hub, CDIO sekä muut verkostot, kansainväliset pedagogiset kehittämishankkeet.

(Korkeakoulukysely, ammattikorkeakoulu)

“

Teemme yhteistyötä ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujemme kanssa opetussuunnitelmien ja opetusmenetelmien vertailussa ja kehittämisessä, yhteisopetuksessa sekä liikkuvuuden (vaihtojen) kehittämisessä. Toteutamme ulkomaisten yhteistyökorkeakoulujemme kanssa lyhytkestoisia opetusvierailuja puolin ja toisin osana opetussuunnitelmassa olevia opintojaksoja eri tutkinto-ohjelmissa.

(Korkeakoulukysely, ammattikorkeakoulu)

“

Tavoitteena on, että puolet opiskelijoista ja neljännes henkilökunnasta saa kansainvälisiä kokemuksia UNICin kautta. Käytännössä toiminta tähtää siihen, että opiskelijat voivat saumattomasti sisällyttää tutkintoonsa muiden korkeakoulujen opintoja ja virtuaalinen ja fyysinen liikkuvuus ovat sisäänrakennettu osa opiskelijoiden opintoja. Yliopistojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta vahvistetaan tukemalla eurooppalaisten tietoa tuottavien tiimien monialaista työskentelyä yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi.

(Korkeakoulukysely, yliopisto)

6 Keskeiset johtopäätökset ja kehittämissuosituks

Opiskelijoiden kansainvälisyysosaamisen kehittymistä tulee tukea nykyistä enemmän

Yli puolet (53 %) yliopisto-opiskelijoista ja 43 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista koki saavansa osana opintoja hyvät kansainväliset valmiudet. 68 prosenttia yliopisto-opiskelijoista ja 43 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista vastasi, että osa tutkinnosta on mahdollista suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa. 38 prosenttia yliopisto-opiskelijoista ja 37 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista vastasi, että heidän opintoihinsa ei kuulu kansainvälistä verkostoitumista.

Opiskelijoiden vastausten perusteella kansainväliseen opiskelijavaihtoon ja kansainväliseen työharjoitteluun osallistuminen on hyvin vähäistä (4–9 % vastaajista). Yli puolet (53 %) yliopisto-opiskelijoista ja 66 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista ei aikonut tulevaisuudessa osallistua kansainväliseen opiskelijavaihtoon. Tosin moni opiskelija (26 %) ei osannut ottaa kantaa tulevaisuuden aikomuksiinsa.

Tuloksista voi päätellä, että kansainvälisyysosaamisen varmistaminen osana tutkintoa pohjautuu pitkälti opiskelijoiden oma-aloitteisuuteen ja omiin valintoihin (ks. myös Pyykkö, Tolonen ym. 2020, 128). Koronapandemian jälkeen opiskelijoiden kansainväliset liikkuvuusluvut eivät ole nousseet takaisin pandemiaa edeltävälle tasolle. Lähes kaikissa väittämässä pääasiassa englanniksi opiskelevat vastasivat useimmiten myönteisesti. Heille kansainvälisyys lienee kiinteä osa opintoja ja he voivat toteuttaa sitä arjessa opiskelutovereidensa kanssa.

Opiskelijoiden vastauksissa oli paljon en osaa sanoa -vastauksia, joita oli osassa väittämiä jopa kolmasosa. Esimerkiksi kysymys kansainvälisestä verkostoitumisesta voi olla opiskelijoille hankala, jos he eivät ole koskaan miettineet, mitä se heidän opinnoissaan merkitsee. Opiskelijat tarvitsevat tietoa eri vaiheissa opintojaan kansainvälistymismahdollisuuksista sekä mahdollisuuksia kuulla muiden opiskelijoiden, alumnien ja työelämän edustajien kansainvälisyyteen liittyviä kokemuksia. Opiskelijoiden pitäisi pystyä myös harjoittelemaan osana opintojaan kansainvälisyysosaamisensa sanoittamista.

Alakohtaiset ja korkeakoulukohtaiset erot olivat suuria kaikkien väittämien vastauksissa. Kaupan, hallinnon ja oikeustieteen yliopisto-opiskelijat ja taiteen ja kulttuurialan ammattikorkeakouluopiskelijat vastasivat useimmiten eri väittämiin kyllä. Harvimminkin kyllä-vastauksia oli lääketieteen ja kasvatustieteen yliopisto-opiskelijoiden vastauksissa ja terveys- ja hyvinvointialan sekä humanistisen alan ammattikorkeakouluopiskelijoiden vastauksissa.

Suositukseset

- Jokaisen korkeakouluopiskelijan tulee saada kansainvälisyys-, monikulttuurisuus-, kieli-tietoisuus- ja diversiteettiosaamista, sillä nykyinen ja tuleva työelämä on kansainvälinen ja monikulttuurinen. Opiskelijoille tulee korostaa kansainvälisyysosaamisen ja sen sa-noittamisen tärkeyttä työelämätaimana. Tässä voidaan hyödyntää alumnien kokemuksia kansainvälisyysosaamisen ja liikkuvuusjaksojen merkityksestä työelämässä.
- Opiskelijoita tulee kannustaa, rohkaista sekä luoda heille mahdollisuuksia kansainväli-seen opiskelijaliikkuvuuteen ja kotikansainvälistymiseen nykyistä enemmän, jotta opis-kelijoiden kansainvälisyysosaaminen kasvaisi. Opiskelijoiden oma kansainvälisyysosaami-nen auttaa heitä ottamaan mukaan oman korkeakoulunsa kansainväliset opiskelijat korkeakouluyhteisöön ja tulevaan työelämään. Erityisesti ammattikorkeakouluissa opiskelijoita tulee kannustaa kansainväliseen liikkuvuuteen.
- Opiskelijoille tulee tiedottaa ja markkinoida nykyistä paremmin opintojensa kansain-välisistä verkostoista ja mahdollisuuksista suorittaa osa tutkinnosta ulkomaisessa kor-keakoulussa. Korkeakoulujen pitää kehittää vaihtomahdollisuuksista tiedottamista ja hakumarkkinointia säännöllisesti sähköpostilla, intranetissä, sosiaalisen median kam-panjoilla ja muilla korkeakoulun sisäisillä kanavilla. Jo korkeakouluun hakeville pitää kertoa opintojen kansainvälisyysmahdollisuuksista.
- Jokaiseen opetussuunnitelmaan tulee jättää tilaa kansainväliselle liikkuvuudelle (mo-bility window) ja kotikansainvälistymiselle. Opetussuunnitelmia uudistettaessa pitää huomioida kansainvälisyysosaaminen sekä ottaa korkeakoulujen liikkuvuus- tai kan-sainvälisyyspalveluiden henkilöstön edustajat mukaan opetussuunnitelmatyöhön.
- Opiskelijoita tulee kannustaa maata pitkin tai muuten kestävään ja vastuulliseen mat-kustamiseen.

Opettajia tulee kannustaa kansainvälistymiseen

Yliopistojen opettajista 59 prosenttia ja 47 prosenttia ammattikorkeakouluissa työskentelevistä vastasi, että opiskelijat saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana. 17 prosenttia yliopistojen ja 16 prosenttia ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstöstä tekee opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa usein tai melko usein. 36 prosenttia sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstöstä ei ollut tehnyt koskaan opetukseen liittyvää yhteistyötä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Yllättävää tuloksissa onkin, kuinka vähäistä korkeakouluopetuksen kansainvälinen yhteistyö on. Kansainvälisyys korkeakoulutuksessa on tärkeää myös korkeakoulutuksen laadun ja kansainvälisen vertailtavuuden näkökulmasta.

Yliopistojen opettajista 62 prosenttia ja 69 prosenttia ammattikorkeakoulujen opettajista kertoi opettavansa opiskelijoilleen kansainvälisyyden merkitystä. Useimmiten kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita opetetaan tai ohjataan tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen alalla kummallakin korkeakoulusektorilla. 56 prosenttia yliopistojen ja 45 prosenttia ammattikorkeakoulujen opettajista ohjasi tai opetti kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita. Miehet vastasivat opettavansa kansainvälisten tutkinto-ohjelmien opiskelijoita enemmän kuin muut sukupuolet.

Yliopistojen opettajista 43 prosenttia ja 41 prosenttia ammattikorkeakoulujen opettajista oli opettanut tai ohjannut ulkomaisessa korkeakoulussa. Useimmiten ulkomaisessa korkeakoulussa oli ohjannut tai opettanut taiteiden ja kulttuurialan opetushenkilöstö kummallakin korkeakoulusektorilla.

Alakohtaiset ja korkeakoulukohtaiset erot olivat suuria kaikkien väittämien vastauksissa. Eri korkeakouluihin ja aloille onkin muodostunut kulttuureita ja käytänteitä, joissa kannustetaan yhteistyöhön kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Myös korkeakoulusektoreiden välillä oli eroja väittämien vastauksissa.

Sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen pedagogisista johtajista 72 prosenttia vastasi, että opiskelijat saavat hyvät kansainväliset valmiudet opintojensa aikana. 65 prosenttia yliopistojen ja 78 prosenttia ammattikorkeakoulujen pedagogisista johtajista vastasi huolehtivansa siitä, että opetuksessa on kansainvälisiä yhteyksiä. Pedagogiset johtajat suhtautuivat myönteisemmin opiskelijoiden kansainvälisten valmiuksien kehittymiseen kuin opiskelijat tai opettajat.

Suositukset

- Korkeakoulujen opetushenkilöstöä tulee kannustaa opetukseen ja koulutukseen liittyvään kotikansainvälistymiseen, kansainväliseen yhteistyöhön, kielitietoisuuteen, monikulttuurisuuteen sekä kansainvälisten opiskelijoiden opettamiseen ja ohjaamiseen. Kansainvälisyys tulee huomioida omana kohtanaan henkilöstön tavoite- ja kehityskeskusteluissa sekä urakehityksessä.
- Henkilökunnan kansainvälisiä valmiuksia tulee vahvistaa kansainvälisten opettajavaihtojen, kotikansainvälistymisen ja kansainvälisten yhteistyösuhteiden avulla sekä jakamalla parhaita käytäntöjä korkeakoulujen sisällä ja eri korkeakoulujen ja koulutusalojen välillä niin kansallisesti kuin alueellisestikin.
- Opetushenkilöstön tulee tehdä nykyistä enemmän opetukseen liittyvää kansainvälistä yhteistyötä. Jokaiselle opettajalle täytyy olla riittävät mahdollisuudet kehittää kielitaitoaan ja siihen liittyviä koulutuksia. Kun korkeakoulun henkilöstö on kansainvälistä, opiskelijoidenkin on nykyistä helpompi kansainvälistyä.
- Pedagogisten johtajien tulee tukea opetushenkilöstön kansainvälisyysosaamisen kehittymistä pedagogisilla ratkaisuilla, kuten yhteisopettajuudella, sekä kannustaa opettajia kansainvälisyyteen ja kansainvälisiin henkilöstövaihtoihin.

Korkeakoulujen kansainvälistä korkeakoulupedagogista yhteistyötä tulee monipuolistaa

Korkeakoulujen vastausten mukaan korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä tehdään verkostoissa, hankkeissa ja yliopistoalliansseissa. Korkeakoulupedagogiikkaan liittyvää kansainvälistä yhteistyötä tehdään myös kumppanuuskorkeakoulujen kanssa sekä opetus- ja tutkimus- tai TKI-yhteistyössä. Korkeakoulupedagogista yhteistyötä tehdään myös yhteis- ja kaksoistutkinnoissa, opiskelijavalinnoissa ja yhteiskehittämisessä.

Yhteistyömuotojen tarkastelussa erot olivat suuria eri korkeakoulujen välillä. Korkeakoulujen välillä olisikin hyödyllistä selvittää ja jakaa hyviä käytänteitä siitä, miten korkeakoulupedagogista yhteistyötä toteutetaan kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Kun korkeakoulutuksessa olisi tulevaisuudessa enemmän opetukseen liittyvää kansainvälistymistä, kerrannaisvaikutukset koko yhteiskuntaan voivat olla suuria. Monikulttuurisuus- taidot, suvaitsevaisuuden kasvaminen sekä erilaisten ihmisten ja kielten ymmärtäminen on koko kansakunnan etu.

Suositukses

- Kansainvälistä liikkuvuutta tulee tukea korkeakoulujen omilla stipendi- tai apurahajärjestelmillä sekä tiedottaa opiskelijoita ja henkilöstöä ulkopuolisista rahoitusmahdollisuuksista. Korkeakoulujen rahoitusmalleihin pitää saada lisää kansainvälisyysosaamista tukevia osuuksia.
- Jokaisen korkeakoulun tulee tehdä kansainvälisyysstrategia. Kansainvälisyysstrategian tekemiseen tulee osallistaa monipuolisesti henkilöstöä, opiskelijoita ja keskeisiä sidosryhmien edustajia. Kansainvälisyysstrategiaan tulee kirjata kansainvälisyydelle asetetut tavoitteet, vastuuhenkilöt ja seurantakohteet. Korkeakoulun kulttuurin tulee tukea opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälistymistä.
- Korkeakoulukohtaisia ja alakohtaisia eroja tulee pienentää toisilta oppimisella ja hyvien käytänteiden jakamisella.

Lähteet

Demos Helsinki 2013. Piilotettu osaaminen. Emme tunnista nykyajan kansainvälisiä osaajia – mutta juuri heitä jokainen työnantaja tarvitsee muuttuvassa maailmassa. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/28224_piilotettu_osaaminen_raportti_valmis_paivitetty092013_0.pdf. (Luettu 13.5.2024).

Huusko, M. 2024. 2024. Ammattikorkeakouluopettajien yhteistyökumppanit. UAS Journal 1. 6.3.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202402268762>. (Luettu 13.5.2024).

Huusko, M. & Pyykkö, R. 2020. Yhteistä ymmärrystä korkeakoulutuksen kansainvälisyysosaamisesta tarvitaan. Karvilla on asiaa -blogi. 24.8.2020. <https://www.karvi.fi/fi/ajankohtaista/blogi/yhteista-ymmarrysta-keuhkoulutuksen-kansainvalisyysosaamisesta-tarvitaan>. (Luettu 13.5.2024).

Huusko, M. & Pyykkö, R. 2021. Yleiset valmiudet korkeakoulujen tutkinto-ohjelmien osaamistavoitteissa neljällä koulutusallalla. Aikuiskasvatus 41 (3), 236–248.

Kalenius, A., Bernelius, V. & Hyvönen, I. 2024. Sivistyskatsaus 2024. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 25. Opetus- ja kulttuuriministeriö: Helsinki.

Konkola, K., Hauta-aho H., Hiilamo H., Karttunen M., Niemi, J., Tuominen M., Huusko M. & Väättäin H. 2021. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 14.

Kelhä, M. 2023. Miksi kansainvälisyysosaamisesta pitää puhua? <https://www.oph.fi/fi/blogi/miksi-kansainvalisyysosaamisesta-pitaa-puhua> 9.5.2023. (Luettu 13.5.2024).

Mähönen, J., Airaksinen, M., Korte, A., Mattsson, A., Mielityinen, S., Niemi, J., Paso, M., Rantanen, J., Moitus, S., Partanen L. & Huusko, M. 2021. Oikeustieteellisen alan koulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 22.

Nordblad, M. & Huusko, M. 2023. International student study experience and engagement in Finnish higher education institutions. Paper presented at the 2023 European Quality Assurance Forum, hosted by University of Aveiro, Portugal 23-25 November 2023. https://eua.eu/downloads/publications/7_nordblad_huusko%201.19.pdf. (Luettu 13.5.2024).

OKM 2024. Eurostudent-tutkimukset ja -analyysit. <https://okm.fi/raportit-ja-tutkimukset>. (Luettu 13.5.2024).

Pyykkö, R., Kivistö, J., Pirttilä, A., Wallenius, J., Huusko, M., Leppänen, O., Mustonen, K. & Nordblad, M. 2020. Korkeatasoisella osaamisella työelämään. Humanistisen alan, kauppatieteiden ja liiketalouden, tekniikan ja yhteiskuntatieteellisen korkeakoulutuksen arvioinnit. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Tiivistelmät 1.

Pyykkö, R., Tolonen, M., Levä, K., Mahlamäki-Kultanen, S., Pantermöller, M., Pettersson, T., Saarinen, S. & Huusko, M. 2020. Humanistisen alan korkeakoulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 1.

Toom, A., Heide, T., Jäppinen, V., Karjalainen, A., Mäki, K., Tynjälä, P., Huusko, M., Nurkka, N., Vahtivuori-Hänninen, S. & Karvonen, A. 2023. Korkeakoulupedagogiikan tila ja uudistaminen -arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 22.

Vipunen 2024. Opetushallinnon tilastopalvelu. <https://vipunen.fi/fi-fi>. (Luettu 13.5.2024).

KARVI

Kansallinen koulutuksen
arviointikeskus
PL 380 (Hakaniemenranta 6)
00531 HELSINKI
kirjaamo@karvi.fi
vaihde: 029 533 5500
karvi.fi

**Kansainvälisyysosaamisen kehittäminen
korkeakoulutuksessa**

Mira Huusko & Niina Nurkka
Tiivistelmät 3:2024